

CREDO APOSTOLICUM A JINÁ VYZNÁNÍ

Apoštolské vyznání víry – co to je

Apoštolské vyznání víry je text shrnující křesťanskou víru. Vyjadřuje víru v Boha Otce, v Syna a v Ducha svatého. Je jeden ze tří textů, které tvoří pilíře evangelické zbožnosti, vedle Desatera a Otčenáše.

Říká se mu apoštolské vyznání, protože se traduje, že vzniklo v době apoštolské, nebo že ho vlastně vyslovilo dvanáct Ježíšových učedníků (apoštolů). Podle této legendy se apoštolské vyznání dělí na dvanáct částí a každou z nich vyslovil jeden učedník.

To je samozřejmě legenda. Text vyznání víry je pozdějšího data. Jeho základní rysy vznikly nejspíš až koncem 2. století, a celý text se v dnešní podobě ustálil na přelomu 5. a 6. století v Galii, v dnešní Francii.

Základy vyznání víry najdeme v různém znění v samotné Bibli a vyvíjely se skutečně od doby apoštolské, kdy existovaly stručné formulace vyznání víry. Z tohoto pohledu můžeme připustit apoštolský původ tohoto vyznání víry.

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny, trpěl pod Pontiem Pilátem, byl ukřižován umřel a byl pohřben; sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího, odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha svatého, svatou církev obecnou, společenství svatých, odpuštění hříchů, vzkříšení těla a život věčný. Amen.

Toto vyznání používá hlavně západní křesťanství (katolická církev a protestanti). Pravoslavná církev (východní křesťanství) ho nepoužívá, i když ho nezavrhuje. Nepovažuje ho za dostačující.

Nicejsko-konstantinopolské vyznání

Východní křesťanství používá tzv. Nicejsko-cařihradské vyznání víry. Používá ho i západní církve, která do něho vkládá jedno slovo navíc, tzv. filioque. Původ není úplně známý, ale bylo schváleno na prvním konstantinopolském koncili v roce 381. Chalcedonský koncil z roku 451 ho prohlásil za autoritativní pro křesťanskou církev.

Stejně jako Apoštolské vyznání, i Nicejsko-konstantinopolské vyznání se používá při bohoslužbách. Obě vyznání mají podobnou trojičnou strukturu, liší se rozsahem. První je stručný, druhé je rozsáhlejší a svým způsobem i přesnější. Právě nepřesnost je to, co pravoslavná církev vytýká Apoštolskému vyznání víry.

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného.

Nicejsko-konstantinopolské vyznání

Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky: Bůh z Boha, Světlo ze Světla, Pravý Bůh z Pravého Boha, zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem, skrze něhož všechno je stvořeno.

On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe, skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem.

Byl za nás ukřižován, za dnů Pontia Piláta, byl umučen a pohřben. Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma. Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce.

A znovu přijde, ve slávě, soudit živé i mrtvé a jeho království bude bez konce.

Nicejsko-konstantinopolské vyznání

Věřím v Ducha svatého, Pána a Dárce života, který z Otce (i Syna) vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován a mluvil ústy proroků.

Věřím v jednu svatou, všeobecnou apoštolskou Církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů, očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.

Vsuvka západního křesťanství je v závorkách (i Syna). Tato zdánlivě maličkost rozděluje východ se západem. Podle východu Duch svatý vychází jenom z Otce, jak to říká i sám Ježíš. Tvrzení, že pochází i ze Syna, mění učení o Boží trojici. Pro pravoslavnou církev je to hereze.

Nicejsko-konstantinopolské vyznání pochází z jiného vyznání zvaného Nicejského, z roku 325.

Nicejské vyznání

- Věříme v jednoho Boha, vševládnoucího Otce, Stvořitele všeho viditelného i neviditelného.
- A v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, zrozeného z Otce, to jest z podstaty Otce, Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozeného, ne stvořeného, jedné podstaty s Otcem, skrze něhož vše vzniklo - to, co je na nebi, i to, co je na zemi -, který pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil a vtělil se, stal se člověkem, trpěl a třetího dne vstal (z mrtvých), vystoupil na nebesa a přijde soudit živé i mrtvé.
- A v Ducha svatého.
- Ty však, kteří říkají: „Byl (čas), kdy nebyl“ a „před svým zrozením nebyl“ a že vznikl z nebytí anebo z jiné hypostaze nebo podstaty, kteří tvrdí, že Boží Syn podléhá změně nebo proměně, ty všeobecná a apoštolská církev anatematizuje.

Nicejské vyznání jako boj proti kacírství

Císař Konstantin svolal v roce 325 první ekumenický koncil, který se konal v Nikaji. Koncil řešil spor mezi knězem Ariem a biskupem Alexandrem o vztahu Syna Ježíše k Otci. To učení, které církev odsuzuje jako kacírské, se nazývá ariánství nebo arianismus. Arius učil, že Ježíš je stvořená bytost a je podřízená Bohu stejně jako Duch svatý. Jinak řečeno Arius popírá Ježíšovo plné božství.

Nicejský koncil toto učení odsoudilo a v přijatém vyznání zdůraznil Ježíšovo božstvo konstatováním, že Syn je stejné podstaty s Otcem.

Nicejské vyznání kromě toho vylučuje ty, kteří toto učení o Ježíšově božstvu nepřijímají. Pro západní církev, pokud Syn a Otec jsou stejné podstaty, Duch svatý, který vychází z Otce, vychází i ze Syna. Takže vsuvka *filioque* (i ze Syna) je vlastně dalším prvkem boje proti ariánství. Pravoslavná církev poukazuje na to, že to slovo bylo přidáno dodatečně, čím západní církev porušila usnesení koncilu z roku 381, který schválil nicejsk-konstatiopolské vyznání bez slůvka *filioque*.

Apoštolské vyznání víry

Vracíme se k Apoštolskému vyznání víry, které je na západě nejrozšířenější a nejpoužívanější, asi díky své stručnosti. Věřící si je lépe pamatují. Apoštolské vyznání neřeší ariánství, nezdůrazňuje explicitně Ježíšovo božství, ale předpokládá ho. Neřeší ani původ Ducha svatého. Jasná trojiční struktura ukazuje, že Otec, Syn a Duch svatý tvoří Boží trojici.

Vracíme se také k původu Apoštolského vyznání víry. I když platí, že jeho apoštolský původ je pouhou legendou, existuje svědectví o tom, že některá jeho části byly známé v různých podobách od doby apoštolů.

Vyznání víry u apoštola Pavla

3Odevzдал jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem

4a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem,

5ukázal se Petrovi, potom Dvanácti.

To jsou Pavlova slova z 1. Korintským, 15. kapitola, verše 3 – 5. To je stručné vyznání. A Pavel svými slovy dokládá, že není autorem tohoto vyznání, že to přijal odjinud. Podobné formule kolovaly mezi věřícími ranního křesťanství od doby apoštolů. Některé z nich mohly procházet od nich samotných, nebo je používali při misijním působení. Ví se, že se vyznání víry užívalo při křtu.

Apoštolské vyznání – vznik podle legendy

Petr: Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.

Ondřej: I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; Jakub: jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny, Jan: trpěl pod Pontiem Pilátem, byl ukřižován umřel a byl pohřben; Tomáš sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; Jakub: vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího, Filip: odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Bartoloměj: Věřím v Ducha svatého, Matouš: svatou církev obecnou, společenství svatých, Šimon: odpuštění hříchů, Tadeáš: vzkříšení těla Matouš: a život věčný.

Amen.

Apoštolské vyznání - začátek

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.

Vyznání víry se vyjadřuje jediným slovesem „věřím“. Ostatní slovesa upřesňují to, v co věřím. Nebo doplňují to, v co věřím. První osoba jednotného čísla ukazuje, že víra je osobní. Ne my, ale já vyznávám, ne věříme, ale věřím. Stejný text, ale každý ho říká (vyznává) za sebe.

Říkám-li, že věřím v Boha, Stvořitele nebe a země, říkám tím dvě věci. 1) Popisuji Boha. Bůh, v něhož věřím, je ten, který stvořil nebe i zemi. 2) Zároveň vyznávám a věřím, že nebe a země jsou dílem Božím.

Víra je spolehnutí, víra v Boha znamená spolehnutí na Boha. Věřit je důvěřovat.

Bůh jako Otec, to je antropomorfní označení, které nám může přiblížit některé atributy Boha. On je především Otec Ježíše Krista. Otec je ten, kdo pečuje, zachraňuje, posílá syna... Pojem *všemohoucí* je nepřesným překladem řeckého pojmu παντοκράτωρ (vládce všeho). Bůh nemusí všemocně zasahovat do našich životů a dějin. Užíváme si (i zneužíváme) svobodu, která je také Božím darem.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho

Jméno Ježíš bylo oznámeno před narozením, jméno je nositelem významu. A význam jména Ježíše je, že Bůh spasí. A tak věřím v tohoto Ježíše, který přišel zviditelnit neviditelného Boha. Nevidíme Boha, ale vidíme jeho konání. Podobně jako vítr, nevidíme ho, ale cítíme jeho vliv a sílu. Pozorováním např. vlajky poznáváme vliv větru.

Takto Syn představuje dokonale svého Otce. Oba tituly, Syn u Ježíše a Otec u Boha spolu souvisí. Syn je ten, kdo plnomocně zastupuje svého otce, hájí jeho zájmy, jako bylo zvykem v antice.

Kristus znamená Mesiáš, pomazaný. Byl to přívlastek izraelských králů, kteří na Boží nařízení byli pomazáni. Tímto byli korunováni z Boží moci. Sám Ježíš byl k tomuto titulu zdrženlivý i proto, že ho Židé chápali politicky. To nebylo součástí jeho poslání.

Ježíš je ve vztahu k Bohu synem, a ve vztahu k lidem je Pánem. Tímto titulem vyznávám, že tento člověk je jedinečný. Má ve světě výlučné postavení, a výlučné poslání. Jeho příklad je hodný následování (napodobování).

jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny,

Historický Ježíš je nezpochybnitelný. Byl a žil. Víra v početí z Ducha svatého zdůrazňuje jeho výjimečnost, jeho spojení s Bohem. Jeho Boží synovství není biologické, je to synovství z toho, jak dokonale hájil Boží vůli, hlásal Boží záměry. Toto poznání vede k víře v početí z Ducha svatého. Ježíš se narodil z vůle Boží, Bůh chtěl, aby se takový člověk narodil, žil a plnil mimořádné poslání. Vyjadřuje se tím skutečnost, kterou neumíme snadno uchopit.

Početí z Ducha svatého úzce souvisí s narozením z Marie Panny. Na jedné straně se Ježíš rodí jako každý člověk, z ženy Marie. Na druhé straně tento člověk je jedinečný, není zatížen tím, co nazýváme dědičným hříchem. Ve svém zápase odolá lidskému odcizení, nepodlehne mu a stává se představitelem nového hříchem nenarušeného lidstva. Početí z Ducha svatého a Mariino panenství mají silný symbolický význam. Bůh v Ježíši Kristu přetrhává vazby tzv. dědičného hříchy.

trpěl pod Pontiem Pilátem, byl ukřižován, umřel a byl pohřben

Tato část vyznání se v Nicejsko-konstantinopolském vyznání uvádí následovně: **Byl za nás ukřižován, za dnů Pontia Piláta, byl umučen a pohřben.** V obou případech se chce zdůraznit historičnost Ježíše. Že to nebyl fiktivní člověk s fiktivním životem. Jeho příběh je zasažen do dějin, co je o něm řečeno, se událo za dnů Pontia Piláta. Pod ním dokonce i trpěl. Jeho utrpení je zástupné, za nás lidi.

Je tady ještě jedna zástupnost. Pilát ve vyznání víry zastupuje lidské pokolení. Pilát soudil Ježíše, nenalezl na něm vinu, přesto podlehl tlaku davu a vydal Ježíše, aby byl ukřižován. Takhle se trestali zločinci a otroci. Je to potupná smrt.

Umřel a byl pohřben. Tento Ježíš byl také jen člověk. Mimořádný, ale člověk z masa a kosti. Skrze Ježíše se Bůh stal člověkem, poznal úskalí života, poznal konec lidských možností. Gnostikové učili, že Ježíš jako Boží Syn nemohl trpět, proto před smrtí opustil svoje tělo. Proti tomu vyznání víry zdůrazňuje, že tento Ježíš zemřel, byl pohřben. V hrobu neleželo cizí tělo.

sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých

"Bylo to peklo", říkáme někdy, když popisujeme určitý zoufalý a tragický stav. I ve vyznání Peklo může označit zoufalou situaci, v níž se Ježíš ocitl, zrazen lidmi a opuštěn Bohem. Ježíš klesl až na dno lidského zoufalství. Dostal se do místa, odkud není návrat. Ale kdo jiný má toto překonat, když ne Ježíš?

Pavel píše: *Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.* (Římanům, 8. kapitola, verše 38 – 39) Kristus vítězí, umí vyvést i z pekla, z hlubin, do níž někdy padáme.

V Bibli je třetí den symbolickým dnem, kdy jedná Bůh. Viz záchranu Izáka (Gn 22, 4 – 13), sestup Boha k lidu na hoře Sinaj. V Novém zákoně Ježíš třetího dne vzkřísil Lazara.

Vstal z mrtvých je trochu nepřesná formulace. Ježíš nevzkřísil sebe, vzkřísil ho Bůh. Vzkříšení je projev Boží moci. Bůh vítězí nade vším, je vládce všeho. Vzkříšení je symbolickým ohlášením nového věku. Vzkříšení je také symbolem nového začátku, proměny. Učedníci nepoznávají svého mistra fyzicky, ale podle jednání. Marie Magdalská si spletla Ježíše se zahradníkem, poznala ho až hlasem, když zavolal: Marie.

vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího, odkud přijde soudit živé i mrtvé

Nechť je mezi vámi takové smýšlení jako v Kristu Ježíši: Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno. (Filipským, 2. kapitola, verše 5 – 9)

Pavel mluví o smrti na kříži, ale nemluví o vzkříšení, místo toho píše o vyvýšení. To můžeme pochopit jako alternativa ke vzkříšení. To samé jako vstoupit na nebesa. A znamená to také nadřazenost. Ježíš je nadřazený, je tím skutečným Pánem, jemuž všechno podléhá.

Sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího. Pravice je, jak bývá zvykem dle etikety, čestným místem. Věrný Syn, který věrně hájil Otcovy zájmy, získává čestné místo po pravici svého Otce.

Ježíš jako vítězný Pán, Bůh, který se stal člověkem, je tím nejpopovanějším k vykonání soudu nad lidmi. Bude soudit živé i mrtvé. Nikdo není opomenut. Vždyť nic, ani smrt nás neoddělí od Boží lásky. A platí také, že smrt neznamena únik před Božím soudem.

Přednášky na webovkách

e-kostel.cz

kladno.evangnet.cz